

NICOLAE PLOEȘTEANU

**ÎNCETAREA TRATATELOR
INTERNAȚIONALE**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

CUPRINS

Contents	11
Keywords	13
Summary	13
Cuvânt înainte	21
Argumentum	23
Capitolul I	
Considerații generale privind tratatele internaționale	27
1. Preliminarii.....	27
2. Încheierea tratatelor internaționale.....	32
2.1. Competența de a încheia tratate	32
2.2. Exprimarea consimțământului de a fi legat prin tratat	36
2.2.1. Semnarea	36
2.2.2. Ratificarea.....	39
2.2.3. Aderarea	41
2.2.4. Acceptarea și aprobarea.....	42
2.3. Amendarea și modificarea.....	43
2.4. Întinderea obligațiilor juridice.....	44
2.4.1. Principiul Pacta sunt servanda.....	44
2.4.2. Tratatelor și statele terțe	44
Capitolul II	
Considerații generale privitoare la încetarea efectelor tratatelor internaționale	48
1. Conceptul de „încetare și stingere a efectelor tratatelor internaționale”	48
2. Metodele de încetare a efectelor tratatului	51
3. Relevanța cutumei în domeniul încetării tratatelor	53
3.1. Precizări preliminare	53
3.2. Incompatibilitatea dintre cutură și tratat.....	55

3.2.1. Importanța problemei în practică.....	55
3.2.2. Problema schimbării prin pace	57
3.2.3. Lipsa codificărilor	58
3.3. Dreptul intertemporal	59
3.3.1. O retrospectivă a literaturii de specialitate	60
3.3.2. Interpretarea tratatului în lumina noii norme cutumiare..	61
3.4. Prioritatea dintre obligațiile incompatibile.....	64
3.4.1. Articolul 38 din Statutul CIJ și prioritatea dintre tratat și dreptul cutumiar.....	65
3.4.2. Efecte ale integrării în Uniunea Europeană asupra sistemului convențional al statelor membre.	66
4. Concluzii	70
Capitolul III	
Încetarea efectelor tratatului internațional. Coordonate.....	72
1. Încetarea efectelor în timp	72
2. Efectele încetării din punct de vedere material	75
3. Caracterul automat sau neautomat al încetării	77
Capitolul IV	
Cauzele de încetare propriu-zisă a efectelor tratatelor internaționale.....	81
1. Executarea tratatului internațional.....	81
1.1. Aspecte doctrinare	82
2. Expirarea perioadei pentru care a fost încheiat tratatul internațional. 86	
2.1. Inserarea în tratat a unei clauze cu efect extinctiv concretizată sub forma termenului final.	86
2.2. Intervenția condiției rezolutorii.....	87
3. Abrogarea tratatului.....	92
3.1. Considerații preliminare	92
3.2. Felurile abrogării	97
3.2.1. Abrogarea tacită.....	97
3.2.2. Problema abrogării tratatului ca urmare a dezvoltării noii cutume	118
3.3. Discuții în legătură cu forma pe care trebuie să o îmbrace actul ce semnifică încetarea sau cum trebuie să se manifeste faptul încetării sub aspect formal.....	127

4. Denunțarea	129
4.1. Preliminarii	129
4.2. Reglementarea Convenției de la Viena (1969).....	131
4.3. Poziția adoptată în literatura juridică.....	132
4.4. Regimul juridic al denunțării.....	137
4.4.1. Conținutul și caracterele juridice ale denunțării.....	137
4.4.2. Regulile aplicabile formei denunțării	140
4.4.3. Felurile denunțării	141
4.4.4. Reguli procedurale în materia denunțării	145
A. Organul competent în materie de denunțare.....	145
C. Data la care notificarea devine efectivă.....	149
D. Efectele denunțării.....	151
4.4.5. Întoarcerea denunțării și ineficacitatea acesteia	152
4.5. Denunțarea sau retragerea dintr-un tratat în lipsa unei clauze care să prevadă o astfel de posibilitate	152
4.6. Exemplificări sugestive, din practica internațională, de exercitare a dreptului la denunțare	156
5. Renunțarea la tratat.....	157
5.1. Ipotezele în care se realizează renunțarea	158
5.2. Condiții și aspecte procedurale privind realizarea renunțării.....	159
5.3. Efectele renunțării	160
5.4. Situații sugestive în legătură cu renunțarea.....	160
6. Încălcarea obligațiilor.....	161
6.1. Considerații preliminare	161
6.2. Teze privind fundamentarea dreptului de retragere sau denunțare a tratatului	162
6.3. Doctrină română	165
6.4. Literatura de specialitate străină.....	167
6.5. Poziții doctrinare în legătură cu dreptul părții lezate de a pune capăt în mod unilateral tratatului ca urmare a încălcării prevederilor sale	167
6.6. Despre condițiile dreptului de a pune capăt tratatului pentru încălcarea prevederilor sale	169
6.7. Sursele generatoare ale dreptului de a înceta tratatul ca urmare a încălcării sale	175
6.8. Condiții și efecte speciale.....	176
6.8.1. Situația tratatelor multilaterale	178

6.9. Aspecte procedurale	183
6.9.1. Despre modul cum se produc efectele juridice ale încălării obligațiilor	183
6.9.2. Discuții privind termenul de denunțare	185
6.9.3. Codificarea Convenției de la Viena.....	186
A. Caracterul regulilor Convenției	186
B. Tratatelor ce au ca obiect protecția individului	188
6.9.4. Problema tratatelor-legi	189
6.9.5. Practica judiciară și diplomatică.....	189
7. Imposibilitatea de executare.....	192
7.1. Considerații generale.....	192
7.2. Conceptul de imposibilitate de executare.....	194
7.3. Conținutul „imposibilității de executare” sau sfera de aplicabilitate	195
7.4. Delimitarea între imposibilitatea de executare și <i>clausa rebus sic stantibus</i>	196
7.5. Caracterul și modul de operare al imposibilității de executare ...	198
7.5.1. Condițiile forței majore	199
7.5.2. Legătura dintre încetare și răspunderea internațională....	200
7.5.3. Efectele forței majore	200
7.6. Probleme judiciare.....	201
8. Războiul	201
8.1. Preliminarii	201
8.2. Ipoteze, condiții, efectele războiului	202
8.3. Situația specială a unor categorii de tratate	205
8.4. Codificarea Convențiilor de la Viena.....	206
8.5. Aspecte din practica statelor.....	206
8.6. Concluzii	207
9. Încetarea personalității juridice internaționale a uneia dintre părți.....	209
10. Succesiunea de state și încetarea tratatelor internaționale	212
10.1. Preliminarii	212
10.2. Conceptul de succesiune a statelor la tratatele internaționale...	214
10.3. Formele succesiunii și efectele asupra tratatelor	216
10.3.1. Efectele ce se produc în situația transformărilor intervenite cu privire la calitatea de subiect de drept internațional	216

10.3.2.	Efectele ce se produc asupra tratatelor când intervin „transformări privind structura teritorială a statelor” .	222
10.3.3.	Cazul dispariției statelor	228
10.3.4.	Formarea statelor noi prin „fuziune”	229
10.3.5.	Ipoteza succesiunii privind statele formate ca urmare a procesului de decolonizare.....	232
10.4.	Probleme ale „succesiunii de state” ivite după 1989 în relațiile internaționale. Privire specială asupra practicii României	235
10.4.1.	Fundamentul „succesiunii de state” în contextul Revoluției române din 1989.....	235
10.4.2.	Punerea problemei	237
10.4.3.	Reglementările legale în materie	237
10.4.4.	Practica României	238
11.	Clausa <i>rebus sic stantibus</i>	256
11.1.	Preliminarii	256
11.2.	Originea, apariția și dezvoltarea clauzei <i>rebus sic stantibus</i>	260
11.3.	<i>Pacta sunt servanda</i> și sacralitatea tratatelor	260
11.4.	Aspecte doctrinare privind <i>rebus sic stantibus</i>	263
11.5.	Aspecte din doctrina și literatura de specialitate	272
11.6.	Noțiunea și punerea problemei	275
11.7.	Fundamentul și semnificația juridică a clauzei.....	276
11.8.	Natura juridică a clauzei <i>rebus sic stantibus</i>	278
11.9.	Considerații critice ale teoriilor referitoare la clauza <i>rebus sic stantibus</i>	279
11.10.	Clauza <i>rebus sic stantibus</i> în practica statelor.....	281
11.11.	Domeniul de aplicare a teoriei <i>rebus sic stantibus</i>	288
11.12.	Relația dintre cutumă și schimbarea fundamentală a circumstanțelor	289
11.12.1.	Preliminarii	289
11.12.2.	Teoria termenului implicit.....	291
11.13.	Efectele juridice ale aplicării clauzei <i>rebus sic stantibus</i>	292
11.14.	Concluzii	293
Capitolul V		
Cauzele de invaliditate.....		
1.	Noțiuni preliminare	300

2. Invaliditatea consimțământului potrivit legii interne	302
3. Eroarea.....	305
4. Frauda.....	306
5. Corupția reprezentantului unui stat sau al unei organizații internationale	308
6. Constrângerea reprezentantului unui stat sau al unei organizații internationale	309
7. Constrângerea unui stat sau unei organizații internaționale prin amenințarea cu forța	310
A. Natura ilicită a constrângerii	310
B. Aplicarea regulii în timp.....	312
C. Efectul regulilor	313
8. Încălcarea unei reguli imperative	314
8.1. Regimul general	314
8.2. Relația dintre cutumă și <i>ius cogens</i>	319
8.2.1. Ius cogens	319
 Capitolul VI	
Dreptul tratatelor și răspunderea internațională.....	321
1. Cadrul general	321
2. Distincția dintre încălcări „substanțiale” și alte încălcări.....	323
 Concluzii	325

CONTENTS

Chapter I	
General Remarks regarding treaties	27
1. General points.....	27
2. The conclusion of treaties.....	32
Chapter II	
General Remarks on the termination of treaties	48
1. The concept of “treaty termination”	48
2. Methods of treaty termination	51
3. The importance of custom in the field of treaty termination.....	53
4. Conclusions	70
Chapter III	
Treaty termination. Coordinates	72
1. Termination in relation to time.....	72
2. Termination from a substantial viewpoint.....	75
3. The automatic or non automatic character of termination	77
Chapter IV	
Grounds for treaty termination	81
1. Termination by execution	81
2. Expiry of the duration.....	86
3. Termination	92
4. Denunciation	129
5. Withdrawal	157
6. Breach of treaty obligations	161
7. Supervening impossibility of performance	192
8. Outbreak of hostilities (war).....	201
9. Extinction of the international legal personality of a party	209
10. State succession and treaty termination	212
11. Rebus sic stantibus clause	256

Chapter V	
Grounds for invalidity	300
1. General points.....	300
2. Violation of internal law restrictions on consent.....	302
3. Error.....	305
4. Fraud.....	306
5. Corruption of a representative of a state or of an international organization	308
6. Coercion of a representative of a state or of an international organization	309
7. Coercion of a state by the threat of force	310
8. Breach of a peremptory norm.....	314
 Chapter VI	
The law of treaties and the international responsibility	321
1. General framework.....	321
2. The difference between “material” breaches and other breaches.....	323